

בס"ד

האם מותר לצלם נשים באירועים?

לכאורה יש בזה ג' חששות:

א. איסור דאורייתא של ונשמרת מכל דבר רע שמביא לידי הרהור וכתבו הפוסקים שזה כל כך חמור שכל המצוות שבתורה נדחים אם יבוא לידי הרהור! **איסור 'ונשמרת' הוא רק כשיבוא לידי קרי, ולא כשהרהור מסתיים בהרהור בלבד, וממילא זה כלל לא מצוי במי שעסקו בזה.**

ב. איסור מדרבנן גם אם לא יבוא לידי הרהור כמו שחז"ל גזרו על יחוד עם פנויה שגם אם יודע שאצלו אין חשש סוף סוף חז"ל גזרו ולא פלוג רבנן וה"נ כאן שאם חז"ל גזרו לא להסתכל בבגדים צבעונים של אשה כשמכיר אותה בגלל ש 30% יבואו למכשול אז גם ה 70% שיודעים שלא יכשלו חל עליהם האיסור ועברו איסור מדרבנן. **זה נכון, אבל לא גורף, וכמובן שלא אסרו לאדם להיות כובס אף שרואה הרבה בגדי נשים שהוא מכיר.**

ג. איסור יותר קל מאיסור דרבנן אפשר להגדיר את זה דינא דגמרא או מנהג שיש בו משום אל תטוש תורת אמך שנראה שעובר על גדרים שקבלו על עצמם כל עם ישראל ואולי יש בזה גם פורץ גדר ישכנו נחש.

בענין האיסור הראשון שהוא איסור דאורייתא הדין בזה הוא ברור מאוד שאם הצלם יודע בעצמו שלא יבוא לידי הרהור אין כאן איסור כלל ואם יודע שיבוא לידי הרהור א"כ הוא עובר איסור דאורייתא שמגרה בעצמו יצר הרע וכל מי שמזמין אותו עובר באיסור דאורייתא של לפני עור לא תתן מכשול ובכל זה אין נפק"מ אם זה לצלם בחתונה או בר מצוה או אירוסין או תמונות משפחתיות וכו' בין אם יש שם נשים צנועות או פרוצות - שאם לא מהרהר מותר ואם מהרהר אסור.

הוספה: באגרות משה הוסיף שגם אם יהרהר אח"כ אסור! ויש לעיין מה הדין אם יודע בעצמו שפעם בשבוע זה גורם לו הרהור גם אסור? ומה הדין פעם בשנה? עוד צריך לציין שהרהור אסור אין הכוונה שחושב על הזיווג של איש ואשה שבזה יכול להרהר יומם ולילה ואין בזה איסור ולא נתנה תורה למלאכי השרת! אלא הכוונה שמעיין במחשבתו בענין זה עד שבא לידי תענוג והנאה גופנית. **זאת מנין לך? לשון חז"ל היא 'שיבוא לידי טומאה בלילה'**

ועכשיו נבוא לדון בענין האיסור השני והשלישי לכאורה אפשר לומר שיש כאן היתר של "בעבדיתיה טריד" שכיון שעסוק בפרנסתו אין חושב כלל על ענין של עבירה וממילא זה כמו שמתירין לרופא לרפואת אשה גם אם צריך לבדוק אותה בכל גופה.

ועוד אפשר לומר שאפילו אם נאמר שאין כאן היתר של בעבדיתיה טריד מכמה טעמים שנכתוב לקמן מ"מ יש עדיין לבוא ולחדש שקושיא מעיקרא ליתא שמעולם לא גזרו חז"ל גזירות בענין זה אלא הכל "עצה טובה קמ"ל" להרחיק עצמו מעבירה אבל אם יודע בעצמו שלא יבוא לידי הרהור חז"ל לא אסרו כלל וממילא כיון שכאן אנחנו מדברים במקרה שלא יבוא לידי איסור דאורייתא אם כן לא גזרו חז"ל וסיוע לכך מכך שרב אמא היה מרקד בחתונה והכלה על כתיפיו ושאלו אותו תלמידיו האם גם אנחנו יכולים לעשות כן? ואמר להם אם היא דומה עליכם כחתיכת עץ בעלמא מותר לכם! מוכח מכאן שמי שלא בא לידי הרהור אין עליו איסור אפילו לרקוד עם הכלה על כתפיו!

אמנם לענין הלכה למעשה יש לפקפק בהיתרים הנ"ל מכמה טעמים.

א. ההיתר שאין כאן איסור דאורייתא הוא נכון לגבי הצלם אבל מי שמזמין צלם מנין לו שהצלם הוא לא פרוץ ומחפש להנות מראיות אסורות וממילא מי שמזמין אותו עובר על לפני עור לא תתן מכשול ואפילו אם הוא לא פרוץ אולי הוא מאותם האנשים שהגמרא אומרת עליהם שהם קלים מאוד מצד טבעם להכשל וממילא הם צריכים יותר להזהר בזה אבל הוא עצמו למרות שיודע שהוא קל להכשל קשה לו לפרוש

ממקצוע זה כיון שיש לו נסיון של פרנסה - וממילא אתה שמזמין אותו מכשיל אותו! תהיה בריא, ומי שמזמין אינסטלטור - מנין שלא בא לנסיון כשרואה את הכתונת של הגברת התלויה במקלחת, וק"ו מהגברת עצמה? וכן בכל בעל מקצוע ביתי - אין אפוטרופוס לעריות, ומ"מ מזמינים ומזמינים אנשי מקצוע.

ב. ההיתר של עסוק בעבודתו נאמר בגמרא על מי שמכבס בגדי נשים או על מי שמרביע בהמה שאין חשש שיבוא לידי תאוה והרהור אסור אבל מי שמתעסק עם היופי של הנשים לצלם אותם כדי שיהיה להם תמונות יפות שיוכלו למצוא חן בעיני חברותיהם - לא מצאנו בחז"ל שגם בכהאי גוונא מותר ולא חוששים להרהור. וכי מותר לאיש לספר שערותיה של אשה כיון שעסוק בעבודתו? או מותר למי שמוכר איפור לנשים לומר להם שאכן מתאים להם צבע זה כיון שהוא עסוק בעבודתו למכור איפור? המספר - נוגע בהן, המאפר - מנין לך לאסור, וכי לא ידעת שעזרא תיקן שרוכלין יסתובבו בעיירות כדי שיהיו תכשיין מצויין לבנות ישראל, וכי נדמה לך שהרוכל לא המליץ להן? אם תשוחח עם רופא - תשמע שאין לו מזה מאומה, כמו שאמר פעם רופא נשים חילוני - 'לא מערבבים תחביב עם מקצוע' [כמובן שיש פרוצים, אולם מדוע לחוש שהוא מהם?].

אמנם יש לדחות שסוף סוף כאן הוא מכיר בעצמו שלא בא לידי הרהור וכל שלא בא לידי הרהור יש את ההיתר של בעבדיתיה טריד ואין הכי נמי אם הוא מוכר איפור הוא יכול לשבח את האשה שהאיפור נאה לה כיון שבעבדיתיה טריד למכור סחורתו אם יודע בעצמו שלא יבוא לידי הרהור. ג. כאן שהוא נכנס ויוצא לעזרת הנשים כדי לצלם אותן פעמים שאין הוא עסוק במלאכתו ומביט אנה ואנה בפרט כאשר הוא מסריט ולא מצלם שאין הוא עסוק ממש בצילום אלא רק משגיח על המכשיר ואם כן מי אמר שבכאי גוונא יש בעבדיתיה טריד [סברא זו שמעתי מהרב אלחנן פרץ שליט"א]. לכאורה 'בעבדיתיה טריד' איננו מפני שהוא חייב להיות מרוכז כל דקה ודקה, אלא שכעת הוא לא בעניין של הנאות אלא של מקצוע, כנהג אוטובוס שאיננו נוהג בשעה שפורט שטר לאשה או מסביר לה היכן לרדת, ועם זאת לא שמענו לגזור שלא יהיו נהגים חרדים.

ד. ההיתר של בעבדיתיה טריד יתכן שגם הוא כפוף לכלל של אי איכא דרכא אחרינא רשע הוא וסברא זו ראיתי במכתבים של הפוסקים לגבי רופא נשים שאם יש לאשה אפשרות שווה ללכת לרופא או לרופאה והיא הולכת לרופא זה אסור וכן אם מגיעה אשה לרופא על מנת להבדק והרופא יכול לומר לה יש כאן דלת לידי חדר אחר ששם יש רופאה תגשי לשם שתטפל בך והיא יודעת את הרפואה בדיוק כמוני - הוא מחוייב לעשות כן! שהרי הגמרא אומרת שמי שהלך שנים רבות בדרך שיש שם פריצות ובכל פעם עצם עיניו חזק ושם מטפחת על פניו שלא יבוא לראות - בכל פעם הוא נקרא "רשע" כיון שיכל ללכת בדרך שלא יבוא לידי נסיון כלל. והנה מאי שנא? הרי זה שהולך בדרך ועוצם עיניו או שם מטפחת על פניו בודאי לא יבוא לידי הרהור שהרי לא רואה כלום! וזה שמרפא את האשה גם בודאי לא יבוא לידי הרהור שהרי בעבדיתיה טריד! ואם כן כשם שמי שהולך בדרך שיש בה פריצות ועוצם עיניו אומרים לו סוף סוף אתה נמצא במקום שאולי תבוא לידי נסיון ולכן אתה רשע הכא נמי כאן אף על פי שאתה עסוק בעבודתך שמא תוך כדי התעסקות עם האשה תבוא לידי נסיון ח"ו? [והדברים ק"ו אצלי שפשיטא שמי שהולך ועוצם עיניו יותר רחוק מהעבירה ממי שמצלם נשים וכ"ש נשים לא צנועות וכ"ש נשים וקודות גם אם הוא עסוק בעבודתו] יתכן שהדמיון של צילום נשים וקודות די דומה מבחינת הרעיון לרופא נשים, אולם עדיין צריך ראיה, שכמובן שאין לדמות לגמרי גניקולוג למסריט, כי סוף סוף - אין איסור עצמי בראיית אשה לבושה

ואם כנים הדברים אם כן יש כאן דרכא אחרינא שהרי יש תמונות שהוא לא חייב לעשות אלא עושה אותם לרווחא דמילתא ויש לו דרכא אחרינא לא לעשותם וכן אם יש לו אפשרות להביא צלמת באותו המחיר כגון שזה אירוע גדול והוא מביא כמה צלמים כגון שמביא שני צלמים הוא ועוד אחד שעוזר לו א"כ יכול להביא

באותו מחיר אשה שתצלם זה כבר לא נקרא דרכא אחרינא, שמבואר בראשונים שהיא דרך שווה, והבאת צלמת בתשלום לא שווה למה שהוא מצלם בעצמו בלי לשלם. ועוד שפעמים רבות אם יבקש להביא צלמת בתוספת תשלום בעלי השמחה יוסיפו לו על כך וממילא הוא נקרא "רשע".

ה. ועוד ראיתי שהפוסקים סוברים שבדין איכא דרכא אחרינא זה חיוב גם על מי שעובר את העבירה וגם על מי שמסייע לעבירה דהיינו שאשה שיש לה אפשרות להתרפאות על ידי איש או על ידי אשה ושני האפשרויות שוות לחלוטין - היא חייבת ללכת לרופאה ולא לרופא כיון שאיכא דרכא אחרינא להציל את הרופא מחשש של נסיון מיותר, ואם כנים הדברים אם כן בעלי השמחה מחוייבים להביא צלמת כדי לא להכניס את הצלם לנסיון מיותר מה נאמר ליכא דרכא אחרינא? שהרי להוסיף כסף לצלמת זה לא דרכא אחרינא שווה לפעמים אין זה טענה כלל כיון שברור שהוצאה קטנה מאוד לא נחשבת שיקול והכל לפי הענין ואם מוציאים על בר מצוה סכום עתק מאוד על התזמורת והצילום והמלבושים היקרים מאוד ועל התפריט וכל זה עולה סך 13000 ש"ח כולל הכל אי אפשר לומר ש 400 ש"ח שזה פחות מ 4% זה בדיוק ליכא דרכא אחרינא שלתזמורת מוסיפים עוד כמה מאות שקלים וכן למלצרים וכן למנה אחרונה וכן לבר שבסוף וכן למלבושים מאוד יקרים וכן לצלם מוסיפים כדי שיהיה גם כך וגם כן וכו' ורק לזה אין כסף. **זו רק טענה מוסרית, אך לא קשורה לגדרי 'דרכא אחרינא' - דמיירי כשאין מזה נזק.** ועוד טענה פשוטה אצלי שאחרי שבידך לומר לצלם לצלם רק את האנשים א"כ יש כאן דרכא אחרינא שלא יצלמו את הנשים וכי הצורך הנפשי שלך שיצלמו גם את הנשים זה הופך את זה לליכא דרכא אחרינא? **זו שטות גמורה, לבת הכלה יש צורך גדול שיצלמו אותה עם חברותיה, וכן לאמא שלה ולאחיותיה ולכל הקרובות - יש בזה צורך גדול מאד.** וכי אם יש שני דרכים ובדרך הפרוצה יש מיני בשמים וריח טוב מותר ללכת שם כיון שיותר נחמד לי להנות מריחות טובים? כלומר מותר לי לצורך תאוותי להכנס לנסיון? וה"נ כאן הרצון שלי שיצלמו גם את הנשים לא הופך את זה לליכא דרכא אחרינא! זה לא מעיקרי הדת שיהיה תמונות לנשים [כלומר גם אם לצלם יש טענה נכונה של עסוק במלאכתו ואין לו כרגע את האפשרות לא לצלם נשים - אבל אתה בעל השמחה מה ההתר שלך להזמין אותו?]

ו. ובענין ההיתר השני שאפילו אם אין כאן גדר של בעבידתיה טריד אין כאן איסור בעצם בדברי חז"ל אלא רק המלצות והכל לפי מה שהוא אדם כמו שרב אחא הרכיב את הכלה על כתפיו וכאן שהצלם מעיד על עצמו שלא מפריע לו ולא גורם לו הרהורים לית לן בה אמנם בגמרא בב"ב דף נ"ז איתא שעוצם עיניו במקום שאיכא דרכא אחרינא נקרא רשע אע"פ שודאי לא יכשל שהרי עוצם עיניו!!! ועל כרחך שמה שהותר לרב אחא זה רק לצורך שמחת כלה בלבד אבל סתם לרקוד עם אשה אחרת כדי להראות את כוחו וכל כיוצא בזה אסור מדינא אע"פ שדמיא עליו ככשורא אמנם אפשר לדחות שכל מה שהגמרא אמרה שהוא נקרא רשע זה רק אם יש חשש שבטעות יראה ולא יעצום עיניים אבל אם ברי לו שלא יסתכל מותר כמו אצל רב אחא וממילא כל האיסורין שבזה זה רק המלצה של חז"ל אבל מי שברור לו שלא יכשל מותר לו ולא דמי ליחוד עם פנויה שאפילו עם זקנה מופלגת שרוב בני אדם מהישוב דמיא עליהם ככשורא מ"מ לא פלוג רבנן - זה רק בהלכות יחוד אבל שאר הרחקות זה רק לפי מה שהוא אדם.

אבל קשה לומר שהדין של אל תרבה שיחה עם האשה ק"ו באשת חברו זה רק המלצה ומי שמרגיש שאין זה מזיק לו מותר לו לכתחילה וכן שרווק לא ילמד ילדים זה רק המלצה וכן מה שכתב הטור שציוו להתרחק מאוד מאוד מהעריות זה רק המלצה ורב אחא לא צריך להתרחק מאוד מאוד אגב הנוסח של להתרחק מאוד מאוד לא כתוב בכל הטור אלא על זה בלבד "להתרחק" "להתרחק מאוד" "להתרחק מאוד מאוד" והוסיף הטור בשם הרמב"ם שאין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב בני אדם לפרוש ממנו כמו העריות ע"כ וכל זה רק המלצה בעלמא? שהרי ברור שלצלם נשים כשהם נמצאים בשמחה או במחולות זה לא נקרא להתרחק וכ"ש לא נקרא להתרחק מאוד מאוד ואיך אפשר לומר שאם זה לא מפריע לו אע"פ שאין במלאכתו טריד מ"מ לא עבר שום איסור שהכל זה רק המלצה בעלמא וגם מה שאסרו להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שמכירה - אם מרגיש שאין זה מפריע לו יכול להסתכל בתמונות משפחתיות גם

אם יש שם נשים שמכירים שהרי זה רק המלצה בעלמא. ואם זה אסור מדינא הרי הצלם לאחר החתונה מסתכל בתמונות של הנשים לראות איך צילם והרבה פעמים יש בזה דרכא אחרינא כגון שהוא סומך על אשתו בזה והוא לא נותן לה לבדוק אלא בודק בעצמו וכל כיוצא בזה.

ומה שמצאנו שכתב בספר חסידים שאם האנשים רואים את הנשים בשבע ברכות א"א לברך שהשמחה במעונו וכתב על זה הלבוש שבימינו שהורגלנו שהנשים בינינו והם בעינינו כ"אווזים לבנות" אין איסור לברך שהשמחה במעונו כל זה נאמר על הרחקות יתרות שכבר כתב המשנה ברורה בסימן ע"ה שמותר לראות אשה ראייה בעלמא בלא התבוננות אם לא מצד המוסר אבל כשאסור מדינא כמו שכתב בפרי מגדים שם שבמקומות המכוסים אפילו ראייה בעלמא אסור מדינא [וכמובן אפשר לומר שזה רק המלצה ומי שאינו מפריעו יכול לראות ראייה בעלמא גם במקומות המכוסים ואין היום כמעט מציאות שצלם לא יצלם נשים שאינן צנועות שבדור שלנו בכל שמחה יש איזה אשה שבאה באופן שאסור ללוש על פי ההלכה אמנם עדיין יש לטעון בעבדייתיה טריד וכו"ל אם לא מצד מה שדחינו למעלה] על זה לא מצינו שמותר כיון שהם כאווזים לבנות.

ובשו"ע איתא שאסור להסתכל בפני הכלה וכתב הרמ"א שמותר להסתכל בתכשיטיה והנה מוכח שאפילו ראייה בעלמא אסור להסתכל על הכלה שהרי פשיטא שכל ההיתר להסתכל בתכשיטיה זה כדי לחבבה על בעלה ולזה סגי בראייה בעלמא שהחתן ירגיש שמסתכלים על התכשיטין וא"כ על זה כתוב שאסור ראייה בעלמא בפני הכלה אפילו כדי לחבבה על בעלה. כל זה מוציא את הגמ' מהקשרה, כי הנידון בגמ' היה האם מותר להסתכל על הכלה כדי שבעלה ישים לב שמסתכלים אליה, ובכך גם הוא ישים לבו ליופיה ויופיה יכנס בלבו (רש"י), והאוסרים אמרו שאין לעשות להסתכל עליה לצורך זה, ואין מה לקשר את הגמ' הזו לכאן ויש לשאול הרי המשנה ברורה כתב שמותר אם לא מצד המוסר? ועל כרחך שכלה שמקושטת לחופה חמיר טפי ולפי זה קשה אם כן יוצא שאפילו הכי התירו להסתכל בתכשיטיה משום שמחת חתן והרי פשיטא שאין כאן חשש הרהור שהרי אם יש חשש הרהור לא היו מתירים ומכאן מוכח שאם זה לא כלה אסור להסתכל בתכשיטיה גם אם זה לא יביא להרהור ועל כרחך שזה גזירה ולא רק המלצה וגם אם יודע שלא יבוא להרהור אסור מדינא כיון שצריך להתרחק מאוד מאוד [וגם הבן איש חי כתב שרב אחא רקד עם הכלה על כתפיו על ידי כסא הא לאו הכי אסור מדינא גם אם לא יבוא להרהור - כלומר גם אם נחלוק עליו ונפרש כמו שפירש האגרות משה שזה היה בהפסק בגד מ"מ מוכח באופן עקרוני שיש איסור גם כשאין הרהור שחז"ל גזרו וזה לא רק המלצות].

ז. ועוד נראה על פי מה שכתב החת"ם סופר שכהן לא ילמד מקצוע של בדיקת מוות [בשפת מקומו קביעת מוות] שהרי הוא גורם לעצמו לחלל את הכהונה [אף על פי שבשעת מעשה הוא יכול לסמוך שזה פקוח נפש כיון שאולי הוא חי ויכול להציל] והכא נמי כאן יש הרבה עדות וחוגים ובפרט חסידים שאין אצלם אפילו צלם אחד שמצלם נשים ומדוע מיועדנו הצלם יש לו התר מעיקרא לחפש עבודה בתחום זה אם יודע שכל הזמן צריך להתבונן בנשים וכ"ש בנשים שלבושות במיטב האופנה וכ"ש בנשים שלבושות באופן שנוגד את גדרי ההלכה וכ"ש לראותם ורקדות במחול הן פנויות והן אשת איש ומי התיר לו להכנס לזה? ובטור כתב באופן קיצוני שאחד האמוראים אמר לתלמידיו הזהירו בי מפני בתי!!! עד כדי כך הזהירו אותנו לא לסמוך על עצמנו והצלם הזה ידע מראש שזה לא יזיק לו ולכן נכנס לזה? נכון, אולם עדיין אמרו חז"ל שפשוט נבילתא בשוקא ואל תזדקק לבריות, והתירו אף לעבוד עבודה שהיא זרה לו כדי שלא יזדקק לבריות, ואף להשכיר עצמו להיות משמש לע"ז.

המציאות כיום - כדי בזיון וקצף!

א. כמה צלמים העידו שלבם נוקפם ויש שחלקו בין נשים צנועות לפרוצות [וכבר אמרנו שבכל ארוע צריך לצלם את כולן!!!] ויש שחלקו בין תמונות למחולות ויש שחלקו בין מחולות בסגנון זה למחולות בסגנון אחר...

ב. הצלמים אומרים לנשים לעשות כל מיני תנועות מוזרות ומשונות לפני הצילום והדברים נכונים גם כאשר הם מצלמים זוגות או רק חברות וכו'.

ג. הגמרא אומרת בסנהדרין וכן פסק בשו"ע על פי הירושלמי שגנאי הוא לנשים שאנשים מביטים בהן ולכן שילכו לאחר המיטה [האם זה רק המלצה?] וכיום הן באות [בעיקר הצעירות] לצלם ומבקשות להצטלם תוך כדי קלות ראש ביניהם [ופעמים משתפות אותו בענינים].
ד. הרבה פעמים הצלם עובר איסור להסתכל בפני הכלה בראיה בעלמא [לא רק בתכשיטה] וזה
כבר הערתי שלא קשור

ונראה שצריך לתקן שהצלם ילמד את ההלכות ויבחן עליהם ויקבל אישור לצלם בחתונות ובבר מצוות ובשאר השמחות ויקבע כלל שהצלם מצלם אך ורק את הגברים בלבד ואין לו עסק עם הנשים כלל ותמונות משפחתיות שיש בהם גם אנשים וגם נשים יצלם מישהו מהמשפחה או אשה או שלא יצלמו בכלל.